

**Naturvernforbundet
i Finnmark**

Finnmárkku luonddugáhttenlihttu

Hasvik kommune
post@hasvik.kommune.no

Høringsuttalelse vedr. søknad om ny lokalitet for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i Øyfjorden, Hasvik kommune

Uttalelse fra Naturvernforbundets fylkeslag i Finnmark og lokallaget Stilla-laget / Vest-Finnmark, som omfatter kommunene Alta, Loppa, Hasvik og Hammerfest.

Hasvik kommune har lagt ut søknad om ny lokalitet fra Mowi Seawater AS til offentlig ettersyn. «Søknaden gjelder etablering av ny akvakulturlokalitet for produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø. Det søkes om maksimal tillatt biomasse (MTB) på 5 400 tonn, med forventet fôrforbruk på 8 000 tonn per produksjonssyklus, som er beregnet til ca. 18 måneder.»¹

Vi viser til høringsinnspill fra Forum for natur og friluftsliv i Finnmark (FNF-Finnmark), og stiller oss bak konklusjonen i innspillet: «Vi mener kommunen må avslå søknad om ny lokalitet for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i Øyfjorden.»

Innledningsvis vil vi også vise til vurderinger fra Naturvernforbundet sentralt om fiskeoppdrett generelt: «Naturvernforbundet mener at fiskeoppdrett må over i lukkede anlegg. Det vil hindre spredning av lakselus og forurensning, redusere rømming av oppdrettsfisk og begrense næringens miljøpåvirkning. Næringen er blitt en av våre største industrier, og vi må ha de samme forventningene til miljøansvar hos den som i andre store næringer: Krav til utslippskontroll, lokalitets- og konsekvensvurderinger og ikke minst: Samme dyrevelferd for fisk som for andre husdyr.» Vi viser også til to av Naturvernforbundets forslag til tiltak: Oppdrettsanleggene gjøres utslipps- og rømningsfrie, både eksisterende og nye anlegg, og det må settes av større oppdrettsfrie soner og flere marine verneområder.²

Forurensing og giftutslipp

Fra rapport fra Aqua kompetanse om det planlagte oppdrettsanlegget i Øyfjorden, skrevet på oppdrag for Mowi Seawater AS: «Med en omsøkt MTB på 5460 tonn, vil estimert produksjon ligge på omtrent 7000 tonn per utsett, og planlagt fôrforbruk ligge på 7700 tonn

¹ [Kunngjøring av søknad om ny lokalitet for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i Øyfjorden - Hasvik Kommune](#)

² [Oppdrett - Naturvernforbundet](#)

(med bakgrunn i førfaktor på 1,1). Det vil da i løpet av en produksjonsperiode slippes ut rundt 308 tonn nitrogen og rundt 38 tonn fosfor (basert på 4 % nitrogen og 0,5 % fosfor av total produsert mengde).»

Miljøstatus hos Miljødirektoratet som omhandler Norges klima- og miljømål, opplyses det at det har vært en stor økning i tilførslene av fosfor og nitrogen gjennom denne perioden. Økningen skyldes hovedsakelig utslipp fra fiskeoppdrett. For stoffer som fraktes med elvene ut i havet har tilførslene vært relativt uforandret. Tilførslene av kobber har økt mye siden 1990, spesielt i perioden 2012-2018. Mye av økningen skyldes økte utslipp fra oppdrettsnæringen, men det har også periodevis vært høye tilførsler av kobber fra elvene, spesielt i perioden 2004-2018.³

BarentsWatch om økning av næringssalter: Overgjødning i kyst- og fjordområder skyldes utslipp av næringssalter fra fiskeoppdrett, avrenning fra jordbruksarealer, industri og kommunalt avløp. (...) Riktig mengde næringssalter er nødvendig for et godt fungerende økosystem. Men hvis tilførslene av næringssalter blir for store, kan det skje en opphoping som påvirker økosystemet negativt. Vi kan få økt algevekst, tilgroing, nedslamming av bunnen og redusert sikt i vannmassene. Dette fører til økt nedbryting av biologisk materiale som igjen kan gi oksygenmangel. Resultatet kan bli redusert biologisk mangfold og hyppigere oppblomstringer av giftalger.»⁴

Miljøstatus hos Miljødirektoratet: «De senere årene har vi sett en økende oppblomstring av lurv. Det er hurtigvoksende trådformede alger som kveler annen marin vegetasjon som tang, tare og ålegrasenger. De senere årene er lurv observert stadig lenger nord langs kysten. Dette skyldes sannsynligvis en kombinasjon av økt næringstilførsel fra land og oppdrettsanlegg, overfiske som fører til endringer i økosystemet og klimatiske endringer som favoriserer lurv.»⁵

Plastforurensing fra oppdrettsrør har vært påpekt fra Naturvernforbundet for flere år siden.⁶ Det ble nylig påpekt også fra en bedrift i Alta som ønsker å forminske plastavtrykket fra føringsslanger.⁷

Om antigro-midlet Tralopyril som brukes på merdene, se innlegg i dagens utgave av Dag og Tid av Naturvernforbundets leder Truls Gulowsen og Per-Erik Schulze, fagrådgiver i Naturvernforbundet.⁸

Forurensing av strand og fjære

Aqua Kompetanse AS: «Tiltakets arealbruk vil ikke berøre registrerte verdifulle marine naturtyper. Om lag én kilometer sør for lokaliteten er det registrert forekomst av skjellsand

³ [Tilførsel av forurensninger fra elver og kystnære landområder til Barentshavet - Miljøstatus - Norges klima- og miljømål](#)

⁴ [Overgjødning er et betydelig problem](#)

⁵ [Miljøindikator 1.1.3 - Miljøstatus - Norges klima- og miljømål](#)

⁶ <https://naturvernforbundet.no/dokumenter/slitte-plastror-fra-oppdrettsnaeringen-sprer-tonnevis-med-plast/> Og også:

<https://naturvernforbundet.no/flere-hundre-tonn-mikroplast-rett-ut-i-havet/>

⁷ [Alta, Industri | Bygger nytt industrieventyr: – Vi nærmer oss noe spennende](#)

⁸ [Farlige forbindelser i oppdrettsbransjen](#)

(modellert forekomst). Nærmeste marine verneområde ligger omtrent 20 km sørvest for lokaliteten, og er knyttet til Lophavet marine verneområde (Figur 8). Det vil bli utført en kartlegging av sårbare naturtyper før etablering av lokaliteten. Kartleggingen vil avdekke eventuelle spredning av sårbare arter fra Lophavet verneområde.»

Vi vil minne om at forurensing fra oppdrett får konsekvenser også for strender og fjære. Akvaplan-niva AS gjennomførte høsten 2013 en strandundersøkelse om miljøskader i Sørfold kommune, med utgangspunkt i utallige meldinger fra en grunneier om forurensing i fjæra.⁹ Ifølge rapporten fra undersøkelsen var det aktuelle området (Storvika) tydelig påvirket/forurenset av organisk materiale. Strandfauna og -flora var i dårlig tilstand og området var preget av anaerobe forhold (mangel på oksygen). Strandsonen i Storvika bar preg av sterk belastning. Rapporten beskrev med en alvorlig forurensing bestående av tykke lag med sediment i forråtnelse. Inntrykket var at belastningen har pågått over tid og ikke skyldtes en enkel hendelse.

Naturvernforbundet i Nordland anmodet Fylkesmannens Miljøvernavdeling om å iverksette midlertidig stopp i bruk av oppdrettsanlegget inntil kilden/kildene til miljøskadene i strandsonen var kartlagt.¹⁰

Situasjonsbeskrivelsen fra Storvika i Sørfold kommune er en påminning om behovet for å utrede miljømessige konsekvenser av oppdrett også i nærliggende fjære.

Kunnskapsgrunnlaget

Det framgår av rapport fra Aqua Kompetanse AS at det ikke er behov for konsekvensutredning (KU) i forbindelse med søknad om ny lokalitet i Øyfjorden. «Tiltakshaver vurderer på bakgrunn av dette at tiltaket ikke utløser behov for konsekvensutredning etter *Forskrift om konsekvensutredning*. (Lagt ved hos Hasvik kommune sin presentasjon av Mowi sin søknad).

Vurdering av behov for konsekvensutredning synes å være mangelfull. Og Aqua Kompetanse AS tar da også selv forbehold. Deres vurdering er basert på «tilgjengelig kunnskapsgrunnlag i offentlige registre, og det må tas forbehold om at disse kan være utdaterte eller mangelfulle.» Dette viser et tydelig behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag for å vurdere behovet for konsekvensutredning, og i det hele tatt for å vurdere Mowi sin søknad.

Videre vil vi påpeke at det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget omfatter ikke erfaringsbasert kunnskap. Naturmangfoldloven § 8 pålegger myndighetene å legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, i tillegg til vitenskapelig kunnskap. Loven innebærer at fiskeres og andres erfaringsbasert kunnskap om Øyfjorden må inkluderes i kunnskapsgrunnlaget for beslutning i saken om oppdrett i området, og i første omgang også i vurdering av om det er behov for konsekvensutredning eller ikke.

⁹ Vögele, B. 2014. Strandundersøkelse Storvika 2013, Sørfold kommune, Nordland. Akvaplan-niva rapport nr. 6619.01.

¹⁰ Alvorlig forurensing i Sørfoldfjorden – krav om midlertidig stopp i bruk av oppdrettsanlegget. - Nordland (naturvernforbundet.no)
Miljø og økologisk bærekraft i Sørfoldfjorden - Nordland (naturvernforbundet.no)

Nedenfor deler vi utdrag fra innlegg fra noen fiskere i Finnmark som i de seinere år har delt av sin erfaringsbaserte kunnskap basert på egne observasjoner i fiskeryrket. Disse observasjonene og vurderingene er høyst relevante også for planene om oppdrett i Øyfjorden.

Fiskeres erfaringer

Trond-Einar Karlsen, Storekorsnes i Alta:

«I våre områder er dagens fjordfiske mest preget av store tap av fangstområder til fordel for oppdrettsnæringa. Den aller minste fiskeflåten er fullstendig presset ut av fiske på grunn av mangel på lønnsomme fiskefelt til erstatning for de tapte områdene. De beste oppdrettslokalitetene er også de beste fiske- og gyteområdene for vandrende torskestammer som kysttorsk og skrei. Erfaringa vår etter flere tiårs erfaring med fiskeoppdrett, er at de vandrende torskestammene endrer adferd. De gyter ikke mere på de fjordene det er oppdrettsvirksomhet, mens i fjorder som er uten fiskeoppdrett foregår gytinga som normalt. Denne gytinga er også gjenopptatt på oppdrettsfjorder som har ligget brakk i noen år, men straks oppdrettsvirksomheten var tilbake opphørte gytinga. Så det som begynte som et lite arealtap med en oppdrettslokalitet med en sikkerhetssone rundt, er endt opp med tap av hele fjorder i vårtorskefiske.

Min påstand er at torsken på gytevandring registrerer at det er en altfor stor biomasse i oppdrettsfjordene, så den velger derfor andre strategier for gytinga. Torsken vet også utmerket godt at laksen beiter hårdt på yngel hvis det er mulighet for det. Det store spørsmålet er hvor vellykka endret gyteatferd er, når vi ser hvor vanskelig det er å gjenoppbygge kysttorskebestanden. Gir endret gyteatferd mye større dødelighet enn om gyting foregår på de normale gytefeltene i fjordene?

Jeg påstår også er at den minste kystflåten og fjordflåten som fisker med passive redskaper og utnytter de naturlige sesongvariasjonene, er de som ivaretar den bærekraftige utnyttinga av den blå åkeren. Den industrialiserte oppdrettsvirksomheten i fjordene våre fremmer egentlig bare monokulturer på lik linje med det industrialiserte landbruket.

Fjordflåten har ikke noen EXIT strategi som muliggjør at tapte fiskeområder lokalt kan erstattes. Derfor er vi helt avhengig av at ressursene forvaltes bærekraftig på en slik måte at de ikke utarmes, men gir et stabilt høyt utbytte i generasjoner. Dette forutsetter at vi får beskyttelse av fiskeområdene våre og at «nye» næringer ikke fortrenger oss.»¹¹

Trond-Einar Karlsen skriver videre i et annet blogg-innlegg: Det store spørsmålet er om en slik endret gyteadferd gir mye større dødelighet enn om gyting foregår på de normale gytefeltene i sidefjordene til Altafjordbassenget? Spesielt når vi ser hvor vanskelig det er å gjenoppbygge kysttorskebestandene, selv om fiskepresset på disse bestandene er vesentlig minket etter innføring av fjordlinjene.»¹²

¹¹ [Den blå åkeren?! – Meronbloggen](#) (Trond-Einar Karlsen 2014)

¹² [Den blå åkeren del 2: Endret gyteatferd hos torsk – og større dødelighet hos yngel? – Meronbloggen](#) (2015)

Eksempel fra Galtenfjorden og Dønnesfjorden

I et tredje blogg-innlegg skriver Trond-Einar Karlsen: «Jeg har tidligere delt fiskeres observasjoner av at torsk endrer gyteadferd i fjorder med oppdrett. Da brukte jeg Altafjorden som eksempel. Et annet eksempel som viser oppdrettsnæringa sin store påvirkning på de vandrende torskestammene sin adferd i forbindelse med gytevandringen, er området Galtenfjorden med Dønnesfjorden nordøst av Sørvær.

Dette fjordområdet var tradisjonelt en svært viktig gytefjord for kysttorsk og skrei på lik linje med Breivikfjorden (lille Lofoten), som ligger syd-sydvest av Sørvær.

Ei tid etter at den første perioden med fiskeoppdrett opphørte med FOS-konkursen (FOS: Fiskeoppdretternes Salgslag A/L), tok fisket seg opp igjen og var på et normalt nivå noen år for de som fiska der. Nå som oppdrettsvirksomheten er gjenopptatt for noen få år siden, er vi igjen tilbake til at torsken ikke siger inn på de tradisjonelle gytefeltene, mens Breivikfjorden setter den ene fangstrekorden etter den andre.

Denne adferdsendringa til torskestammene som er på gytevandring, viser med all tydelighet hvor sårbar våre tradisjonelle gytefelt er for ny aktivitet. Spesielt har det gått ut over kysttorskens gytemulighet, siden det er en stor oppdrettsaktivitet på gytefeltene innover i fjordene våre.

Adferdsendringa kan ingen måte forklares med naturlige variasjoner i innsiget av torsk på gytevandring utafor Sørøya. Disse fjordområdene (Breivikfjorden/Dønnesfjorden), har tradisjonelt fulgt hverandre når det gjelder torsk på gytevandring. Det har vært like gode fiskefjorder, med samme mengde torsk i forhold til fjordstørrelsen.

Vi som kyst- og fjordfiskere kan ikke bare sitte og se på at våre tradisjonelle fiskefelt går «dukken» på grunn av ei ny næring – ei næring som er en stor medvirkende årsak til at vi blir presset ut. Med unntak av sokkelen Lofoten–Senja, så er faktisk oppdrettsnæringa en mye større miljøtrussel for oss enn oljenæringa.»¹³

¹³ [Den blå åkeren del 3: Gyteadferd torsk/skrei – Sørøya – Meronbloggen](#) (2016)

Kartutsnitt fra Kartverket. Øyfjorden, Galtenfjorden og Dønnesfjorden er avmerket med rødt.

Forringet kvalitet

Karlsen tar også for seg at kvalitet på fisk forringes på grunn av oppdrett: «Seien er på næringsvandring i fjordene fra først i mai til ut i desember/januar, når den er i en vekstfase, og berøres ikke på samme måte av lakseoppdrett med tap av gyteområder. Men vi har store kvalitetsutfordringer i perioder på grunn av mye laksefôr i seien. Dette synes spesielt å være et problem under høstfiske, og gjelder både farge, smak og unormal høy fettprosent i fisken og levra.

I motsetning til torsken, liker seien oppdrettsfôret, og beiter rundt merdene. Fisken får høy fettprosent, noe som fører til spalting av fisken. Slik sei egner seg verken til saltfiskproduksjon eller hending tidlig på høsten. Tørket sei blir brun på skinnet og er dårlig på smak grunnet utfall av fett. Det samme ville skjedd med steinbit hvis en prøvde å henge den tidlig på høsten. Filet av sei som er fôret opp på pellets, er lysere i fiskekjøttet og smaker ikke sei. I noen tilfeller er det direkte usmak av fisken hvis den har vært lenge rundt merdene og beitet. Slik sei får en bismak, og levra blir så feit at den ikke kan brukes til den tradisjonelle matretten seimølje.

All fisk tar veldig lett smak etter maten den spiser. Torsk er for eksempel også svært lite appetittvekkende om våren eller sent om høsten hvis den er overfôret på lodde eller sild på samme måte som "oppdretts-seien" er.

Oppdrett har fått konsekvenser også for sjølaksefiske, blant annet med tidvis fangst av oppdrettslaks som er uomsettelig i vårt marked. Det er ingen som vil ha den. Den innebærer kun merarbeid for fiskerne for å bli kvitt den.

Oppdrettslaksen sultes før slaktning. Det kan man selvsagt ikke gjøre med sei og annen villfisk.»¹⁴ Han tilføyer at innlegget kan leses som en kommentar til nylige mediaoppslag om

¹⁴ [Pellets-sei i Altafjorden – Meronbloggen](#) (2016)

kvaliteten på sei som spiser laksefôr.¹⁵

Tap av gytehabitater

Vi deler også fisker Trond Atle Akselsen fra Porsanger sine betraktninger om konsekvenser av lakseoppdrett. Han peker blant annet på forurensing av fjorder og tap av gyte-habitater. «For meg som yrkesfisker i mer enn 40 år, så betyr 1000 oppdrettslokaliteter det samme som 1000 tapte gyte-habitater for villfisk som f.eks. torsk og lodde.¹⁶

Giftutslipp må stoppes!

Det er fisker Arne Pedersen fra Øst-Finnmark sitt klare budskap. Hans innfallsvinkel er laks og andre fiskearter (bl.a. kysttorsk) som del av økosystemer, og hvordan giftutslipp fra oppdrettsmerder påvirker økosystemene og dermed også maten for laks og annen fisk. Om Varangerfjorden. "Gytekler torsk går ikke lenger inn i gytefeltene innerst i fjorden. Der ligger giftstoffer som har lekket, spylt og børstet av merdene gjennom år. Dette er ikke en naturlig utvikling – det er en menneskeskapt forgiftning av et unikt økosystem. (...) Vi krever full åpenhet om alle giftstoffer som brukes i oppdrettsnæringen, og en umiddelbar stans i bruken av kjemikalier som dreper livet i fjorden." ¹⁷

Fiskeres erfaringer i Troms

Vi viser til blogginnlegg av Arnold Jensen i Nord-Troms, og arrangement for lukkede anlegg i Tromsø og omegn, inkludert samtale med fiskere fra Troms.¹⁸

Fiskerinæringa

Hasvik er fortsatt en fiskerikommune, og har vilje til å satse på fiskerinæringa.¹⁹ En samlet vurdering av plan om oppdrett i Øyfjorden bør også inkludere eksisterende ressurser og utviklingsplaner i kommunen for fiskerinæringa, og hvorvidt disse vil bli berørt av et oppdrettsanlegg i Øyfjorden.

Fra Aqua Kompetanse AS sin rapport: «Lokaliteten ligger innenfor et lokalt viktig gytefelt for

¹⁵ [Fôrsprengt sei blir tørrfisk for Afrika](#)
– Seien har fôrsmak!

¹⁶ [«Tusen oppdrettslokaliteter betyr det samme som tusen tapte gyte-habitater» – kystogfjord.no](#)

¹⁷ [Fjorden som dør – og livet som forsvinner | Fiskeribladet](#)

¹⁸ Arnold Jensen, Nordreisa:

[Hva skjer langs kysten vår? \(Del 1: Fiske og oppdrett\) – Meronbloggen](#)

[Hva skjer langs kysten vår? \(Del 3: Kysttorsk i fare\) – Meronbloggen](#)

[Småmåsen – Meronbloggen](#)

Naturvernforbundet i Troms arrangerte i 2017 «Ullsfjordtoktet – en aksjon for fisk, fjord og fiskere». Året etter ble «Fjordtoktet 2018» arrangert i Tromsø. Fjordtoktet var et samarbeid mellom Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, fiskere og andre organisasjoner. Målet var å få oppdrett inn i lukkede anlegg for å forhindre forurensing av kyst- og fjordområder. På et av arrangementene under Fjordtoktet 2018 fortalte tre fiskere fra Troms om sine erfaringer med oppdrett i sine nærområder.

Link til [intervjuet med fiskere](#), fra Facebook-sida [Fjordtoktet – et felles løft for fisk, fjord og fiskere](#).

¹⁹ [Næringsliv og sysselsetting - Hasvik Kommune](#)

torsk (gytefelt verdi 3), med lite egg og stor tilbakeholdelse av egg, som er verifisert av Havforskningsinstituttet (Figur 6). Lokaliteten overlapper også med fiskeplass for passive redskap (Sørøysundet), hvor det fiskes etter blant annet torsk, hyse og krabbe. I Sørøysundet, i overkant av tre kilometer sør for lokaliteten, ligger det et rekefelt, men feltet blir ikke berørt av tiltaket (Figur 6).

Strømmålingene fra lokaliteten viser at strømmen følger batymetrien i området, med vanntransport i hovedsakelig nordlig og sørlig retning. Organisk påvirkning fra produksjonen nord for lokaliteten vil i stor grad avgrenses av Øyfjordholmen og batymetrien i området. Det er lite sannsynlig at de fysiske-kjemiske forholdene i de nordlige delene av Øyfjorden vil påvirkes av eventuell anleggsdrift, gitt dybdeforhold og avstand til lokaliteten. Organisk materiale som transporteres i sørlig retning vil i stor grad spres ut av det markerte gyteområdet.»

Norges Kystfiskarlag uttrykker i sitt høringssvar sterk bekymring for at et slikt anlegg planlegges i et område som er registrert som viktig gytefelt for kysttorsk og skrei. Det pekes på at oppdrett i slike økologisk sårbare områder kan svekke grunnlaget for bærekraftig forvaltning av ville fiskebestander – og dermed også for fiskerinæringen og kystsamfunnene som er avhengige av dem. Kystfiskarlaget understreker at føre-var-prinsippet må gjelde også for oppdrettsnæringen, på samme måte som det praktiseres i fiskerinæringen. På denne bakgrunn ber Kystfiskarlaget Hasvik kommune om å avslå søknaden fra Mowi Seawater AS i sin helhet.»²⁰

Vi vil også vise til Bivdu sitt høringssvar: «Oppdrettsetablering i dette fjordsystemet vil svekke miljøtilstanden, true villaks og sjøørret, fortrenge sjøsamisk fiske og kultur samt være uforenlig med statens urfolksrettslige forpliktelser.» Organisasjonen har som målsetting er å ivareta interessene til alle som bor i sjøsamiske områder, når det gjelder sin rett til høsting og bruk av marine ressurser (også laks) i sine nærområder.²¹

I de seinere år har det vært stor oppmerksomhet rettet mot at fiskekvoter reduseres år for år, noe som vekker stor bekymring i lokalsamfunn i kyst- og fjordområder. Noen eksempler, se fotnote 22.²² Det er også grunn til å være oppmerksom på at det er varslet anbefaling om betydelig lavere kvoter for kongekrabbe.²³

Livskvalitet og bolyst

Anne-Karin Daniloff som har arbeidet med mange oppdrettssaker i Naturvernforbundet, deler erfaringer fra sin egen familie i Kåfjord i Alta: Da oppdrettet kom til Alta var det til stor sorg i vår familie. Det var ikke bare fiskeryrket, inntekta og maten som ble skadelidende, det førte også til tap av kulturen vi har levd gjennom mange generasjoner. Sorgen kom av tapet og den manglende respekten, og av bekymringer for fremtiden. Tapt gikk natur, kunnskap, kompetanse, trygghet, verdighet, tillit, mening og innhold i livet. Det finnes nok mye

²⁰ [Kritisk til oppdrettssøknad i Øyfjorden i Hasvik kommune](#)

²¹ [Rettigheter – Bivdu](#)

²² [Nedgang i torskekvoten preger fiskerinæringen - Kunnskapsbanken](#)

[Hva betyr kvotenedgangen for fiskeindustrien? - kystogfjord.no](#)

[«Industrien er bare en skygge av seg selv» - kystogfjord.no](#)

²³ [Vil kutte kvoten med 44 prosent](#)

oppdretts-sorg, både langs vår egen kyst og langs andres.»²⁴

Teksten er beskrivende for det som nå har blitt et stadig mer vanlig ord: Økosorg eller økologisk sorg. Det er en sorg eller en lengsel etter stedet som har endret seg drastisk eller blitt ødelagt. Natursorg er et annet begrep som beskriver reaksjoner på tap av natur.

Havbruksfondet lokker

Hvorfor blir ikke engasjementet for miljø og fiskeri lyttet til av politikere og andre beslutningstakere? Erfaringer både blant enkeltpersoner, organisasjoner og noen politikere viser at det er svært vanskelig å få utfordringer med oppdrett i åpne merder på den politiske dagsordenen, og som sentrale tema i media (inkludert debattprogrammer, men et meget viktig unntak er Brennpunkt-serien Lakselandet i NRK nylig). En av årsakene er trolig kommuners og fylkeskommuners ønsker om penger fra Havbruksfondet.

Argumentet om arbeidsplasser er også sentralt i de fleste saker der inngrep natur ønskes, men det er svekket i og med at det nå er stor mangel på arbeidskraft i de fleste bransjer over hele landet.

Økosystemtilnærming og vurdering av samlet belastning

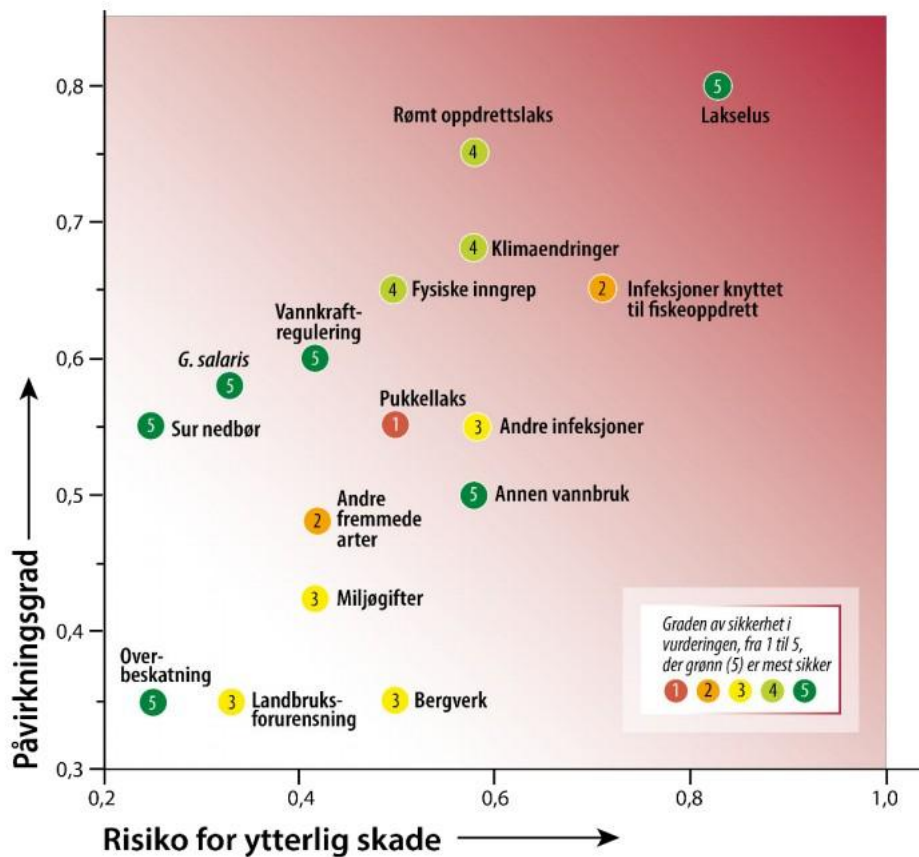
Formålet med naturmangfoldloven er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur (§ 1). Denne paragrafen innebærer at det er behov for en helhetlig vurdering av konsekvenser for både natur, andre næringer og samfunn (inkludert livskvalitet og bolyst) av oppdrettsanlegget som planlegges i Øyfjorden. Dreier det seg om bærekraftig bruk og vern av denne naturen?

Paragraf 10 i naturmangfoldloven omhandler økosystemtilnærming og samlet belastning. Bestemmelsen slår fast at «en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.» Det omfattende naturinngrepet som et oppdrettsanlegg innebærer, må vurderes opp mot fjorden som et helhetlig økosystem, og sett i forhold til andre faktorer som innebærer en belastning for fjorden og dens arter.

Ifølge naturmangfoldloven skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og artene skal ha levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Negative konsekvenser av oppdrettslaksen for villaks, ørret og røye er velkjent og grundig beskrevet i en rekke sammenhenger. Et eksempel er at lederen i Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, Torbjørn Forseth, la fram oversikt over truslene mot vill-laks på et seminar i Burfjord høsten 2024. Se plansjen her:

²⁴ Delt i gruppa [Altafjorden – Áltavuonna – Alattionvuono | Facebook](#)).

Trusselvurdering laks

Konsekvenser for andre fiskeslag, som bl.a. torsk og sei, har fått langt mindre oppmerksomhet. Fiskeres observasjoner er av uvurderlig betydning for å fylle dette kunnskapsgapet. Både yrkesfiskeres og mataukfiskeres kunnskap er av stor betydning, og i det hele tatt lokale observasjoner i områder som allerede har oppdrettsanlegg. Denne kunnskapen bør tas hensyn til.

Spørsmål som bør stilles i vurdering av Mowi sin søknad:

- Hvilke konsekvenser vil oppdrettsanlegget få for fjorden som et økologisk system og fjordens øvrige arter?
- Forurensning – konsekvenser for fjorden? Hvordan vil spredning av organisk avfall påvirke fjorden som helhet?
- Båndlegging av fjordarealer – konsekvenser for yrkesfiske og annen bruk av fjorden?
- Konsekvenser for friluftsliv, og dermed for trivsel, livskvalitet og bolyst?²⁵

²⁵ Aqua Kompetanse AS: «Figur 11 viser kartlagte friluftslivsområder i omkringliggende områder ved Øyfjorden. Like øst for lokaliteten ligger området «Kobbefjorden», med områdebeskrivelse «sjøaktivitet og fiske». Lengre øst ligger området «Sørøya mot Sørøysundet», som er et stort turområde uten tilrettelegging.»

Konklusjon

1 Søknaden fra Mowi Seawater AS om oppdrett i Øyfjorden bør avslås. Vår begrunnelse er hensyn til naturmangfoldet, fiskerinæringa, friluftsliv samt trivsel og livskvalitet.

2 Konsekvenser av forurensing fra oppdrettsanlegget for fjorden som et økosystem og for fiskeriaktivitet i fjorden må utredes av en nøytral instans, og erfaringsbasert kunnskap må inkluderes.

3 Kunnskapsmangel gjør at føre var-prinsippet i naturmangfoldloven må tas i bruk: «Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.» (§ 9) Også vannforskriftens bestemmelser er høyst relevant i den sammenheng. (Vannforskriften er den norske gjennomføringen av EUs rammedirektiv for vann, som Norge har sluttet seg til gjennom EØS-avtalen.)

4 Lokalbefolkningens interesser, både innen fiske og andre næringer og med hensyn til friluftsliv, trivsel og livskvalitet knyttet til bruk av området må tillegges stor vekt. Vi anbefaler at Hasvik kommune tar hensyn også til lokale stemmer og erfaringsbasert kunnskap, og ikke kun til oppdrettsselskapets ønsker og behov.

Alta, 21.11.2025

Naturvernforbundet i Finnmark, i samarbeid med lokallaget Stilla-laget / Vest-Finnmark

Kjell Magne Derås
leder

Diverse lenker

Naturvernforbundet sentralt

Les om de største problemene med lakseoppdrett

[Oppdrettsanlegg må tettes eller stenges – Naturvernforbundet](#)

Naturvernforbundet i Troms

Alternativ sjømatkonferanse i Kvænangen og Nordreisa – sept. 2024.

[Kystsoneplanlegging og oppdrettsindustrien – Troms](#)

Miljødirektoratet

[Foreslår tidenes mest begrensede laksefiske – miljødirektoratet.no](#)